

Suomen Luontopaneelin lausunto koskien Valtioneuvoston kirjelmää Euroopan komission ennallistamisasetuksesta

Lausunnon pääkohdat

Suomen Luontopaneeli on riippumaton
tieteellinen asiantuntijaelin, joka tukee
luontopolitiikan suunnittelua ja
päättöksentekoa

Luontopaneelin kannanotot ja raportit
perustuvat tieteelliseen näyttöön ja
monialaiseen asiantuntemukseen

Janne S. Kotiaho

Ekologian professori, Jyväskylän yliopisto
Suomen Luontopaneelin puheenjohtaja

ALUKSI

- Ennallistamisasetus on vahva ja tervetullut signaali Euroopan komissiolta sen puolesta, että tavoitteen asetteluista ja puheista luontokadon pysäyttämiseksi on siirryttävä kohti toimenpiteitä
- Suomen Luontopaneeli on analysoinut jo sovittuja ja valmisteilla olevia tavoitteita, kuten nyt käsiteltävää ennallistamisasetusta ja EU:n biodiversiteettistrategian 30 % oikeudellisen suojelun tavoitetta, ja päätynyt arvioon, että tavoitteet näyttävät tällä hetkellä riittävältä luontokadon pysäyttämiseksi ja luonnon monimuotoisuuden elpymiseksi
- Luontokadon pysäyttäminen on siis enää kiinni siitä, että päättäjät tekevät päätöksiä, jotka varmistavat tarvittavien toimenpiteiden toteutumisen

Vapaaehtoisuuskysymys

- Vuonna 2011 EU:n jäsenvaltiot sitoutuivat pysäyttämään luontokadon ja vapaaehtoisesti parantamaan heikennetyn luonnon tilaa 15 % vuoteen 2020 mennessä
- Strategian arviointi paljastaa, että jäsenvaltiot epäonnistuivat sovituissa tehtävissä
- Ennallistamisasetuksen perusteluissa komissio toteaa epäonnistumisen osoittavan, että jäsenvaltioiden vapaaehtoiset sitoumukset eivät riitä ja ne tarvitsevat apua yhdessä sovittujen EU:n ympäristöpolitiikan tavoitteiden saavuttamiseen
- Kirjelmässä Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että luonnon tilan parantamista koskevat toimet perustuvat ensisijaisesti maanomistajien vapaaehtoisuuteen
- Vapaaehtoisuus on valinta, joka on ymmärrettävä ja monessa mielessä sosiaalisesti kestävä korostaen omistajan päätösoikeutta alueisiinsa
- Valtiontalouden näkökulmasta valinta tekee luonnonsuojelusta kallista verrattuna tilanteeseen, jossa luontohaittojen aiheuttaja olisi vastuussa haittojen korvaamisesta
- Luonnonsuojelun vapaaehtoisuus onkin nähtävissä tulonsiirtona valtiolta luontohaittojen aiheuttajille

Toimivalta- ja metsäkysymys

- Ennallistamisasetuksella pyritään toteuttamaan koko EU:n ympäristöpolitiikan tavoitteita kaikissa luontotyypeissä
- Valtioneuvoston kirjelmässä tuodaan ilmi, että alustavan arvion mukaan komission ehdottama oikeusperusta on pääosin asianmukainen, toissijaisuus-periaatteen mukainen ja, että EU:lla on toimivaltaa ympäristö-, maatalous- ja energiasektoreilla, mikä joko suoraan tai välillisesti vaikuttaa myös metsiin
- Etenkin metsäympäristöjä koskevissa kohdissa Valtioneuvoston kannassa on kuitenkin havaittavissa myös epäjohtonmukaisuutta

Toimivalta- ja metsäkysymys

- ”*Valtioneuvosto kiinnittää kriittistä huomiota nykyisen asetusehdotuksen mukaisiin kaikkien jäsenmaiden metsäympäristöihin yhteisesti sovellettaviin indikaattoreihin*”.
- Suomi on sitoutunut tietopohjaisen politiikkaan – vertailevan tutkimusperinteen metodologioihin nojautuen on selvää, että tilanteessa, jossa jäsenmaita tullaan velvoittamaan samoilla ympäristöpolitiikan tavoitteilla, on niiden suoriutumista tavoitteiden saavuttamisessa myös mitattava samoilla indikaattoreilla
- Komissio on jättänyt asetuksen toteuttamisessa kansallista liikkumavaraa metsiä koskeviin velvoitteisiin: jäsenvaltion on saavutettava kasvava suuntaus yhteisille koko EU:ta koskeville indikaattoreille, mutta kunkin indikaattorin osalta tavoitetaso, jota kussakin jäsenvaltiossa tavoitellaan, voidaan asettaa kansallisesti
- Kuusi indikaattoria joihin artiklassa viitataan ovat päteviä ja hyvin relevantteja Suomen metsien luonnon monimuotoisuuden kannalta
- Näiden lisäksi Suomi voi kansallisesti päättää ennallistamissuunnitelmassa ottaa paikallisiin olosuhteisiin tarvittavia lisäindikaattoreita

Heikentymättömyysvelvoitekysymys

- Valtioneuvosto kiinnittää huomiota heikentymättömyysvelvoitteeseen:
”heikentymättömyysvelvoite on ... ongelmallinen, koska artiklan tavoitteet voidaan saavuttaa asetuksessa ehdotetun tehokkaan seurannan ja seurannan tuloksiin sopeutuvan kansallisen ennallistamissuunnitelman avulla.”
- Luontohaittojen lievennyshierarkian määritelmän mukaan luontohaittoja tulee aina ensisijaisesti välttää ja vasta viimeisenä keinona korjata ennallistamalla
- Jos heikentymättömyysvelvoitetta ei asetuksessa olisi, on vaarana, että syntyy loputon heikennyksen ja ennallistamisen kierre
- Luontopaneeli katsoo, että Valtioneuvoston arvio, että artiklan tavoitteet voidaan saavuttaa kansallisen ennallistamissuunnitelman avulla, on virheellinen
- Lisäksi on kustannustehotonta, jos samanaikaisesti sekä sallimme artiklan tarkoittamien luontotyyppien heikentämisen ilman hyvitysvelvoitetta että investoimme merkittävästi jo aiemmin heikennettyjen vastaavien luontotyyppien tilan parantamiseen

Heikentymättömyysvelvoitekysymys

- Heikentymättömyysvelvoite on käytännössä artiklassa tarkoitettujen luontotyyppien ja elinympäristöjen ehdoton heikennyskielto
- Velvoite koskee kaikkien direktiiviluontotyyppien ja direktiivilajien esiintymiä ja sellaisena mahdollisesti varsin monia alueita
- Parhailleen käsittelyssä olevassa Suomen luonnonsuojelulain uudistuksessa säädetään vapaaehtoisen ekologisen kompensaation pelisäännöistä
- Ekologisessa kompensaatiossa ajatus on se, että sen jälkeen, kun luontohaittoja on ensin vältetty ja lievennetty, väistämättömät luontohaitat hyvitetään niin, että luonnon kokonaisheikentymättömyys tai luontoposiitivisuus toteutuu

Heikentymättömyysvelvoitekysymys

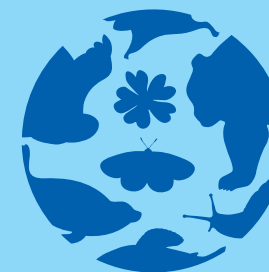
- Yhteiskuntien kehittämistä ei liene mahdollista kokonaan lopettaa niin, etteikö joitakin artiklan tarkoittamien luontotyyppien tai elinympäristöjen esiintymiä väistämättä heikennettäisi
- Asetuksessa todetaan heikentymättömyysvelvoitteesta poikkeamisen olevan mahdollista erittäin painavista yhteiskunnallisista syistä
- Natura-alueiden ulkopuolella poikkeuksiin ei kuitenkaan ole sisällytetty ajatusta siitä, että poikkeusten seurauksena väistämättömiä luontohaittoja voitaisiin velvoittaa kompensoitavaksi niin, että kokonaisuutena luontohaitat olisivat poikkeamisesta huolimatta enintään yhtä suuret kuin ennallistamalla ja suojelemalla saadut luonnontilan paranemat
- Luontopaneeli katsoo, että kokonaisheikentymättömyysvelvoite voisi olla ennallistamisasetuksen kokonaisuuden kannalta kategorista heikennyskieltoa paremmin käytännössä toimiva ratkaisu

Talouskysymys

- Komission arvion mukaan kustannukset Suomelle ennallistamisasetuksen mukaisista toimenpiteistä olisivat 931 miljoonaa euroa
- Vuonna 2015 ympäristöministeriön asettama ELITE-työryhmä laati mietinnön elinympäristöjen tilan edistämisen priorisointisuunnitelmaksi ja arvioksi suunnitelman kokonaiskustannuksista
- ELITE-työryhmän arvion mukaan silloisen 15 prosentin ennallistamistavoitteen saavuttamisen kustannukset realistisilla käytännön tietoon perustuvilla ennallistamisen kustannuksilla ovat noin 38 miljardia euroa vuoteen 2050 mennessä
- Lisäksi työ osoitti, että sama tavoite voidaan järkevästi priorisoiden saavuttaa noin 15 miljardin euron kustannuksilla
- Tämä tarkoittaa, että vuotuiset ennallistamiskustannukset asettuvat 500 – 1000 miljoonan euron haarukkaan

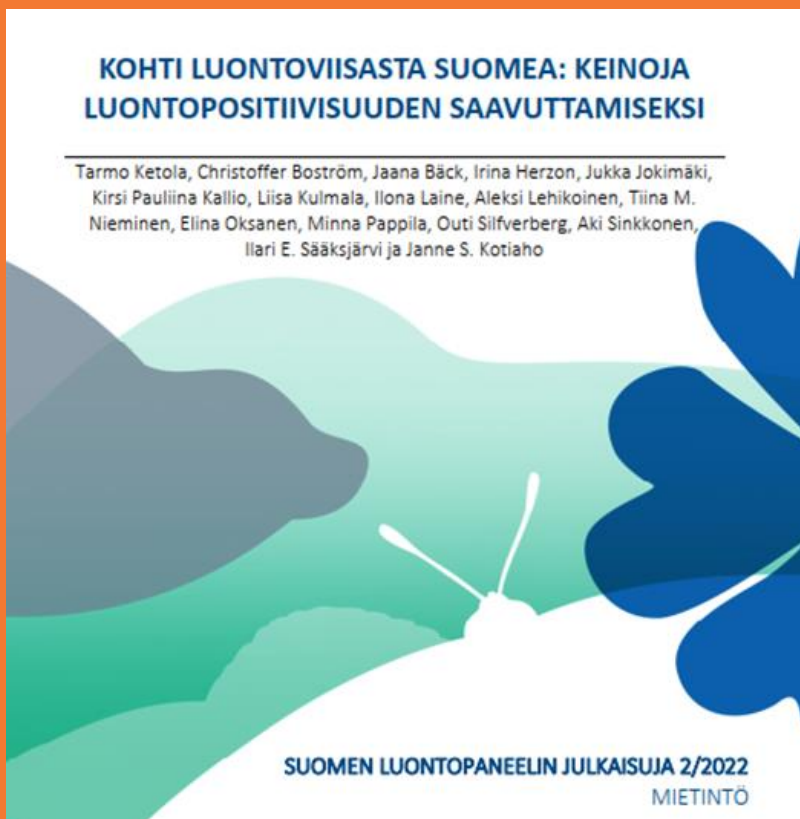
Talouskysymys

- Suomessa ennallistamistoimenpiteiden hyötyjä ja kustannuksia on selvitetty kattavasti ja vaikka kustannusten tarkempi arviointi edellyttää lisätyötä, kuten Valtioneuvosto huomauttaa, vaadittava suuruusluokka on tiedossa
- Toimenpiteiden toteutuksen aloittamista ei tarvitse viivyttää tarvittavien lisäselvitysten vuoksi, vaan selvitykset ja toteutus voidaan tehdä samanaikaisesti
- Luontopaneeli katsoo, että ilmasto- ja luontopolitiikassa erityisen tärkeää on ennakointi ja tavoitteisiin sitoutuminen pitkäjänteisesti hallituskausien yli
- Pitkäjänteisen ja johdonmukaisen luontopolitiikan saavuttamiseksi Luontopaneeli on ehdottanut, että luonnonsuojelun rahoitus sidotaan bruttokansantuotteeseen ja 0,5–1 prosenttia BKT:n pitkäaikaisesta tasosta osoitetaan luonnon tilaa parantaviin ennallistamis- ja suojelutoimiin
- Rahoituksen tasokorotus tulisi pitää voimassa, kunnes kaikki Suomen, EU:n ja kansainväliset luontotavoitteet on täysimääräisesti saavutettu ja valtaosa Suomen uhanalaisista lajeista on saatu palautumaan elinvoimaisiksi

Although time is not on our side, it is not too late to make the conscious decision to change paths. Our descendants deserve nothing less.

Partha Dasgupta

Lataa mietintö [tästä](#)

